

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Yhdyskuntajätteet ja tuottajavastuujätteet - VALTSUn ja direktiivien uudet tavoitteet ja toimenpiteet

---

Riitta Levinen, Tarja-Riitta Blauberg ja Sirje Stén
20.3.2018 Kierrätyksestä kiertotalouteen
Ympäristöministeriö

EU:n suurlähettiläiden kokouksessa (Coreper) hyväksytyt direktiiviehdotukset

Jätedirektiivin (2008/98/EC) muutosehdotus

<http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-6516-2018-INIT/en/pdf>

Pakkausjätedirektiivin (94/62/EC) muutosehdotus

<http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-6517-2018-INIT/en/pdf>

Kaatopaikkadirektiivin (1999/31/EC) muutosehdotus

<http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-6515-2018-INIT/en/pdf>

Romuajoneuvodirektiivin (2000/53/EY), paristo- ja akkudirektiivin (2006/66/EU) sekä sähkö- ja elektroniikkalaiteromudirektiivin (2012/19/EU) muutosehdotus

• <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-6514-2018-INIT/en/pdf>

A large, cluttered storage area filled with hundreds of discarded bicycles. The bikes are of various colors (red, blue, green, silver) and models, some with visible brand names like 'BAUER' and 'TUNBRIT'. They are piled together, with many wheels and frames visible. The background shows a concrete wall and a doorway, suggesting an outdoor or semi-outdoor storage facility. The overall scene conveys a sense of waste and the need for recycling or proper disposal.

**Jätteen syntyä
ehkäisyä tavoitteet ja
toimenpiteet**

Jätteen synnyn ehkäisy jätedirektiivissä

- Jäsenvaltioiden on toteutettava ainakin seuraavia toimia (9 art):
  - Kestävien tuotanto- ja kulutusmallien edistäminen
  - Resurssitehokkaiden, kestävien ym. tuotteiden suunnittelun, valmistelun ja käytön edistäminen
  - Uudelleenkäyttöön rohkaiseminen: erityisesti SE-laitteet, tekstiilit, huonekalut, pakkaukset ja rakennusmateriaalit ja –tuotteet
  - Varaosien, käyttöohjeiden ym. saatavuuden edistäminen
  - Roskaantumista aiheuttavien tuotteiden tunnistaminen ja näistä aiheutuvan roskaantumisen ehkäiseminen ja vähentäminen
  - Tiedotuskampanjat jätteen syntymisen ja roskaamisen ehkäisemiseksi
  - Ruokajätteen vähentämistoimet (kts. Biohajoavat jätteet –osio)
- Uusi liite IVA: esimerkkejä taloudellisista ym. ohjauskeinoista jätehierarkian soveltamiseksi
  - Kaatopaikkakäsittelyn ja polton maksut ja rajoitukset, ”Pay as you throw” –maksut, jätehierarkian vastaisten tukien poistaminen, kestävät julkiset hankinnat ....

Jätteen synnyn ehkäisy jätedirektiivissä

- Jäsenvaltioiden seurattava JSE-toimien täytäntöönpanoa määrittelemiensä indikaattorien ja tavoitteiden avulla
- Jäsenvaltion jätteen synnyn ehkäisyohjelmassa tarkasteltava art. 9 ja liitteen IV mukaisia JSE-toimia
- Raportointi jätemääristä ja tuotteiden uudelleenkäytöstä vuosittain
- Komissio antaa kertomuksen ja tarvittaessa lainsäädäntöehdotukset 31.12.2024 mennessä
  - Toimista tuotteiden uudelleenkäyttöön kannustamiseksi, ml. määrälliset tavoitteet
  - Muut jätteen syntymisen ehkäisemistä koskevat toimet, ml jätteen vähentämistä koskevat tavoitteet

Pakkausten uudelleenkäytön edistäminen

- Jäsenvaltioita kannustetaan toimiin uudelleenkäytettävien pakkausten osuuden kasvattamiseksi.
  - Panttijärjestelmät, tavoitteiden asettaminen, taloudelliset kannustimet, materiaaliikohtaiset vähimmäisosuudet markkinoille saatettaville uudelleenkäytettäville pakkauksille
- **Puupakkausten korjaus** (mutta ei muutoin pakkausjätteen uudelleenkäytön valmistelua) voidaan laskea mukaan kierrätystavoitteeseen.
- **Kierrätystavoitteissa** mahdollisuus saada (max 5 %) **hyvitys** myyntipakkausten uudelleenkäytöstä (esim. markkinoille saatetut palautuspullot); ei juuri merkitystä Suomen kierrätysasteiden kannalta.
- **Raportointi** komissiolle vuosittain markkinoille saatetuista uudelleenkäytettävistä pakkauksista (myyntipakkaukset, kaikki pakkaukset).
- Komission arvioi 2024 mm. tavoitteen asettamista pakkausten uudelleenkäytölle.

VALTSUn tavoitteita ja toimenpiteitä yhdyskuntajätteen synnyn ehkäisyssä

9. TAVOITE: Yhdyskuntajättemäärän kasvu hidastuu suhteessa bruttokansantuotteeseen ja saavutetaan suhteellinen irtikykentä

Esimerkkejä toimenpiteistä:

9.1. Selvitetään ja otetaan käyttöön tuotteiden käyttöiän pidentämistä vauhdittavaa taloudellista ohjausta

9.2. Selvitetään jakamistalouden lisäämisen mahdollisuuksia ja esteiden poistamista sekä tuetaan jakamistalouteen liittyviä kokeiluhankkeita

9.4. Laaditaan selvitys pakkausten uudelleenkäytön esteistä sekä ehdotus toimiksi vahvistaa uudelleenkäyttöä keskeisissä pakkausryhmissä

VALTSUn tavoitteita ja toimenpiteitä yhdyskuntajätteen synnyn ehkäisyssä

12. TAVOITE : Sähkö- ja elektroniikkalaitteiden käyttöikä pitenee ja käyttöaste kasvaa.

Esimerkkejä toimenpiteistä:

12.1. Ohjataan tutkimus- ja kokeilurahoitusta SE-laitteiden käyttöiän pidentämiseksi ja uudelleenkäytön mahdollistamiseksi

12.2. Julkiset tahot selvittävät laitteiden yhteiskäytön mahdollisuuksia ja käyttöasteen nostamista

6. TAVOITE: Ruokahävikki puolitetaan vuoteen 2030

(enemmän tästä biohajoavat jätteet osiossa)

Yhdyskuntajätteen ja pakkausjätteen kierrätystavoitteet

täntk för privata
t för fast- och
hushåll på Utö

(fartyg, dykargrupper mm.)
er och faktureringsadress
RA 02-2745 920, klara@netti.fi

ki: 10,56 euro

oitettu yksityisille
Utön kanta-asukas-
an talouksille.

n (alukset, sukellusryhmät ym.)
närrät ja laskutusosoite
Ule 02-2745 920, klara@netti.fi

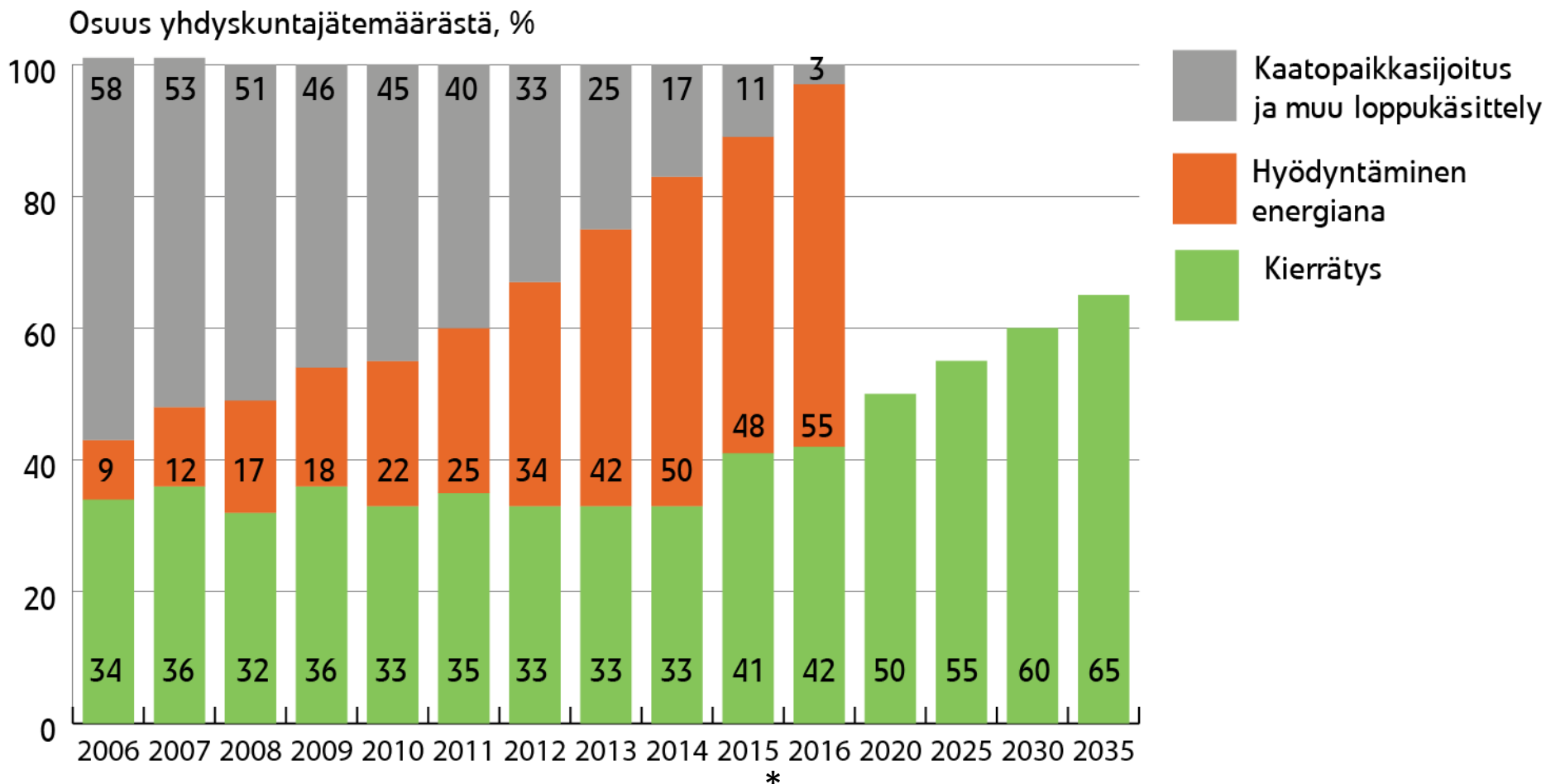
ki: 10,56 euroa

www.KLARA.fi

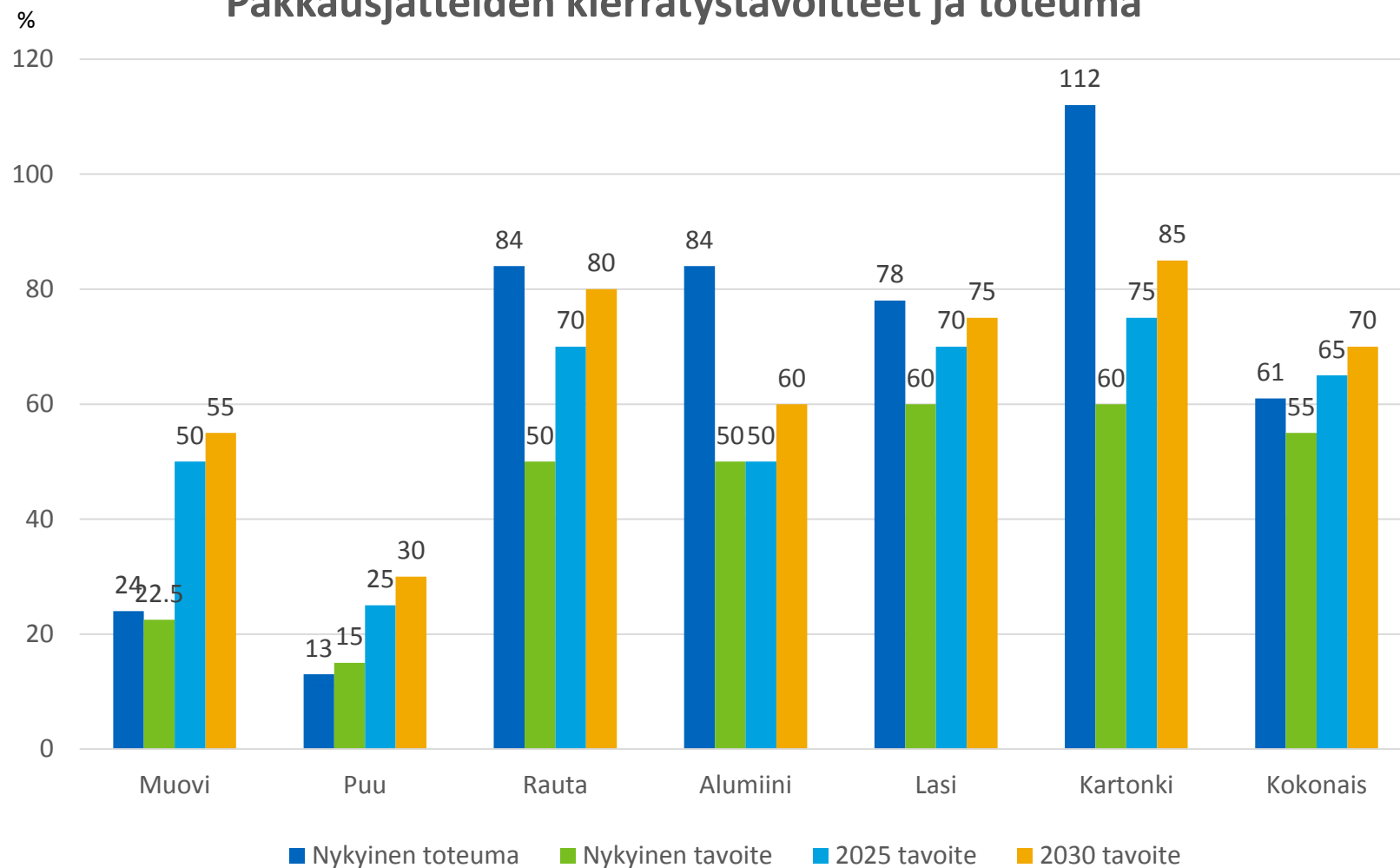

Yhdyskuntajätteen jakautuminen eri käsittelytapoihin sekä kierrätyksen tavoitetaso vuosille 2020–2035

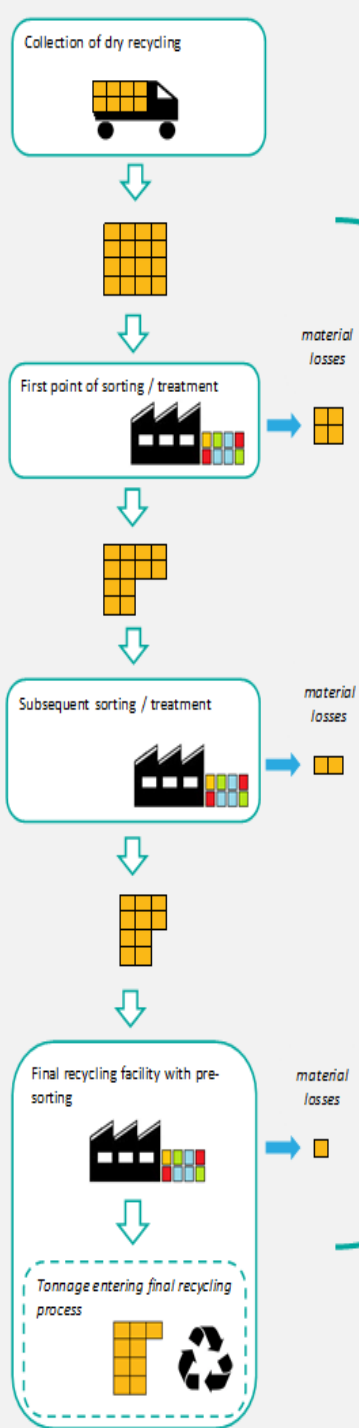

LÄHDE: TILASTOKESKUS JA VALTSU

Pakkausjätteiden kierrätystavoitteet ja toteuma

15 %-yksikön poikkeamismahdollisuus joko yhdestä tai jaettuna kahden tavoitteen kesken, kierrätysaste ei kuitenkaan saa jäädä alle 30 %, eikä lasilla ja paperi/kartongilla alle 60 % (eli ei alle nykyisen v. 2008 tavoitteen). Kokonaiskierrätystavoitteesta ei poikkeamismahdollisuutta.

Kierrätysasteen laskentamenetelmät direktiivissä

- Yhdyskuntajätteen määritelmä:
  - sisältää kotitalousjätteeseen laadultaan rinnastettavat jätteet kuten nyt FI, pieniä eroja yksityiskohdissa (esim. kotitalouksien rakennusjätteet)
- Kierrätysasteen laskenta
  - ensisijaisesti lopulliseen kierrätykseen toimitetun jätteen määrästä
  - toissijaisesti esikäsittelyvaiheista, jolloin lajittelurejektit (joita ei kierrätetä) vähennettävä kierrätetyn jätteen määrästä
    - keskimääräisten hävikkiasteiden määrittely
- Jätteen polton tuhkasta erotetut metallit voidaan laskea kierrätettyyn jätemäärään
- Aerobiseen tai anaerobiseen käsittelyyn syötetyn biohajoavan jätteen kokonaismäärä voidaan laskea kierrätetyksi, jos prosessissa syntyvä komposti, mädäte tai muu tuote kierrätetään

-> vähentänee kierrätysmääriä muutamilla %-yksiköillä nykyisestä

Laskentasääntöselvitys

Yhdyskunta- ja pakkausjätteen käsittelyasteiden uudet laskentasäännöt sekä niiden vaikutus tiedonkeruuseen ja jätetilastoihin

- maaliskuu - syyskuu 2018, tekijöinä TK, SYKE, PIR-ELY, RINKI
- Tavoitteena
  - valmistautua uusien kierrätysasteen ja kaatopaikkakäsittelyasteen laskentasääntöjen toimeenpanoon Suomessa,
  - arvioida laskentasääntöjen vaikutuksia nyt raportoituun tietoihin yhdyskuntajätteen ja pakkausjätteen kierrätyksestä ja muusta jätehuollosta,
  - kuvata nykytila yhdyskuntajätteen tiedontuotantoprosesseista ja tietovirroista sekä
  - ennakoida jätetietojen keräämisen ja tilastoinnin menetelmissä tarvittavia muutoksia ja tehdä ehdotuksia niiden toteuttamiseksi.

A close-up, shallow depth-of-field photograph of an electronic circuit board. The board is green and populated with various components, including a prominent black integrated circuit (IC) with white markings, several capacitors, and other surface-mount components. The background is blurred, showing more of the board and some blue and yellow components. A white rectangular box is overlaid on the center of the image, containing text in Finnish.

**Tuottajavastuuta sekä
pakkauksia ja SER:iä
koskevat vaatimukset ja
ehdotukset**

Tuottajavastuun vähimmäisvaatimukset (1/4)

- Jätedirektiivin uusi 8a artikla koskee kaikkia käytössä olevia ja uusia jäsenmaan perustamia tuottajavastuujärjestelmiä
- Vähimmäisvaatimusten täytyttävä tuottajavastuujärjestelmissä viimeistään **4,5 vuoden kuluttua** muutosten voimaantulosta
- Vaatii Suomessa muutoksia kaikkiin käytössä oleviin tuottajavastuujärjestelmiin (paperi, pakkaukset, renkaat, sähkölaitteet, ajoneuvot, paristot), viimeistään n. 2022/2023
- **Lisäksi pakollinen tuottajavastuu pakkauksille** (kotitaloudet + muut) vuodesta 2025

Tuottajavastuun vähimmäisvaatimukset (2/4)

- **Tuottajilla tai tuottajayhteisöillä oltava:**
- maantieteellisesti kattavat keräysjärjestelmät
- riittävät omavalvontamekanismit (taloushallinto, raportoitujen tietojen laatu)
- julkisesti saatavilla tietoja jäsenistä, tuotteista maksetuista tuottajavastuumaksuista, jätehuoltotoimijoiden valintamenettelystä ja tavoitteiden saavuttamisesta

Jätteen haltijoiden kannustaminen osallistumaan:

- tiedottamalla jätteen synnyn ehkäisystä, uudelleenkäytöstä ja sen valmistelusta sekä keräysjärjestelmistä
- luotava mahdollisia taloudellisia tai lainsäädännöllisiä (määräykset) kannustimia

Tuottajavastuun vähimmäisvaatimukset (3/4)

- Tuottajien kustannusvastuu:
  - tulee kattaa jätteen erilliskeräyksen ja erilliskerätyn jätteen kuljetus- ja käsittelykustannukset, jotka tarpeen vähintään asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi
  - tulee kattaa tiedotuksen, tiedonkeruun ja raportoinnin kustannukset;
- Ei koske SER, ELV ja paristojärjestelmiä
- Tietyin perustein muillakin aloilla voidaan hyväksyä poikkeuksia
  - **väh. 50 %** olemassa olevissa järjestelmissä
  - **väh. 80 %** uusissa järjestelmissä + pakkausjärjestelmissä (jätehuollon kokonaiskustannuksista)
- Tuottajavastuumaksujen
  - tulee olla porrastettuja tuotteiden uudelleenkäytettävyyden, korjattavuuden, kierrätettävyyden, kestävyys, niiden sisältämien vaarallisten aineiden ym. perusteella

Tuottajavastuun vähimmäisvaatimukset (4/4)

- Asetettava jätehierarkian mukaiset tavoitteet
- Mahdollisuus perustaa **valtuutettu edustaja** hoitamaan tuottajavastuuvuvelvollisuuksia toisessa jäsenmaassa (vrt. SER-direktiivi)
- Jäsenvaltioiden varmistettava säännöllinen dialogi tuottajavastuujärjestelmien toimeenpanoon osallistuvien sidosryhmien kesken (tuottajat, jakelijat, kansalaisjärjestöt, uudelleenkäyttöverkostot)

Pakkauksia koskevia uusia vaatimuksia/ehdotuksia (1/2)

Direktiiveistä:

- Uudet kierrätystavoitteet
- Uudet kierrätysasteen laskentamenetelmät
- Varhaisvaroitusjärjestelmä
- Erilliskeräysvelvoite
- 31.12.2024 pakkausten tuottajavastuujärjestelmä
- 31.12.2020 komission ehdotus pakkausten uudelleenkäytön suunnittelun parantamiseksi ja kierrätyksen edistämiseksi (9.4a art)

Pakkauksia koskevia uusia vaatimuksia/ ehdotuksia (2/2)

Valtsusta:

- Selvitys uudelleenkäytön esteistä ja mahdollisuuksista
- Erilliskeräysvelvoitteiden kiristäminen (kiinteistökohtainen keräys)
- Nykyisen tuottajavastuujärjestelmän toimivuuden arvioiminen
- Neuvonnan lisääminen
- Puu- ja muovipakkausjätteen kierrätysinnovaatiot (t&k-hankkeet)

Komission muovistrategiasta:

- Pakkausdirektiivin muutos, jolla varmistetaan, että 2030 mennessä kaikki EU:ssa markkinoille saatettavat muovipakkaukset ovat uudelleenkäytettäviä tai kierrätettäviä

SER:iä koskevia uusia vaatimuksia/ ehdotuksia

Valtsun toimenpide-ehdotusten tavoitteena:

- SE-laitteiden käyttöiän pidentäminen ja uudelleenkäytön lisääminen
- Kriittisten raaka-aineiden talteen saanti
- Haitallisten aineiden poistaminen kierrosta
- Valvonnan tehostaminen (etäkauppa, viennit)

**Keinot kierrätyksen
lisäämiseen**

Erilliskeräysvelvollisuuksien täsmentäminen (direktiivi)

- Lähtökohtana jätteen erilliskeräys (kiinteistökohtainen, aluekeräys, biojätteelle myös kotikompostointi)
    - ainakin paperi, metalli, lasi, muovi
    - biojäte 31.12.2023 ->
    - tekstiilijäte 1.1.2025 ->
  - Velvollisuudesta voidaan sallia poikkeuksia erityisin perustein
    - Tiettyjen jätelajien yhteiskeräys mahdollista, ellei heikennä laatua
    - Kokonaistulos ympäristön kannalta
    - Tekninen soveltuvuus
    - Kustannusten kohtuuttomuus (eri tekijät huomioon ottaen)
    - Jäsenvaltioiden tarkastettava poikkeuksia säännöllisesti uudelleen (mm. jäsenvaltion jätesuunnitelmassa)
    - Raportointi poikkeuksista komissiolle 31.12.2021
- Jätelainsäädännön erilliskeräysvelvollisuuksien täsmentäminen ja tiukentaminen

Toimenpiteitä erilliskeräysvelvollisuuksien täsmentämiseksi

TOIMENPIDE 10.1. : Jäteasetuksessa säädetään jätelajeittaiset erilliskeräysvelvoiterajat eri yhdyskuntajätelajeille sekä kotitalouksissa että palveluissa, elinkeinotoiminnassa (biojäte, lasi, metalli, muovi, kartonki, paperi)

- **JÄTEKIVA-hanke** selvittää eri ohjauskeinojen mahdollisuuksia kierrätysasteen kasvattamiseen sekä näiden ohjauskeinojen vaikutuksia (myös nykyisen pakkausten tuottajavastuujärjestelmän toiminnan selvittäminen)
- **YM:n tukemat kokeiluhankkeet:**
  - Itä-Uudenmaan jätehuollon kokeiluhanke nelilokerokeräyksestä (10 lokeroa kussakin pientalossa)
  - Telaketju-hanke tekstiilijätteen kierrättämiseksi
  - Teurastamon aluella tapahtuva hanke yritysalueen jätteen määrän vähentämiseksi ja kierrätyksen lisäämiseksi

Informaatio-ohjaus, esimerkkejä toimenpiteistä

TOIMENPIDE 1.7.

Edistetään perus- ja toisen asteen opetussuunnitelmissa sekä korkeakoulutuksessa kiertotalouden perusteiden ymmärtämistä ja soveltamiskykyä

TOIMENPIDE 10.8.

Järjestetään valtakunnallisia kierrätyskampanjoita

TOIMENPIDE 11.2.

Lisätään neuvontaa ja tiedotusta pakkausten kierrätyksen edistämiseksi sekä kannustetaan lajitteluun erityisesti muovipakkausten osalta

Taloudelliset ohjauskeinot, esimerkkejä toimenpiteistä

TOIMENPIDE 10.3. Selvitetään jätteenpolton veron sekä päästökaupan laajentamisen (jätteenpoltoon) vaikutuksia ilmastotavoitteiden ja jätteen kierrätystavoitteiden saavuttamiseen

TOIMENPIDE 10.2. Selvitetään kokeilujen avulla jätehuollon kustannusten näkymisen vaikutusta jätemääriin ja kierrätysasteeseen

- YM:n tukema kierrätyskokeiluhanke Suomen ympäristökeskus ja Pirkanmaan jätehuolto rakentavat yhdessä maksujärjestelmää, jolla saataisiin taloudellista ohjausta enemmän kotitalouksien maksujärjestelmiin

Kierrätysinnovaatioiden edistäminen

Valtiovallalla vain rajalliset mahdollisuudet innovaatioiden tukemiseen mm. Business Finland (ent. Tekes), EU:n rakennerahastot.

Tarvitaan toimijoiden omaa aktiivisuutta ja innovointia kiertotalouden edistämiseksi sekä markkinoiden luomiseksi.

Tärkeää muistettavaa:

- Kierrätystä ei tehdä kierrätyksen vuoksi vaan kierrätysmateriaalin on tarkoitus korvata neitseellistä raaka-ainetta.
- Vaarallisia aineita sisältävät materiaalit vain harkiten kiertoon.
- Laadukas kierto ensisijaista, komposiittimateriaalit usein hankaloittavat jatkokierrätystä.

Kierrätysasteen nostamiseksi tarvitaan

- **kaikkien toimijoiden toimia kierrätyksen lisäämiseksi**
  - Kansalaiset
  - Yritykset
  - Tuottajayhteisöt
  - Jätehuoltoyritykset
  - Kunnalliset jätelaitokset
- **markkinoille imua kierrätysmateriaaleille**
  - Markkinapaikka
  - Julkiset hankinnat
  - Innovaatioita kierrätysmateriaalin käyttöön

Kiitos!

---

riitta.levinen(at)ym.fi
sirje.sten(at)ym.fi
tarja-riitta.blauberg(at)ym.fi